

Historieglimt 70

Kirken på Østmarka sykehus på Lade

I det gamle Lademoen prestegjeld lå det tre kapeller. De lå spredt rundt i ulike institusjoner på Lade og Lademoen, nemlig på Olavsgården på Dalen, på Sjømenns Aldershjem i Sjømannsveien og på Østmarka sykehus. Her skal vi som snarest omtale det sistnevnte. Østmarka sykehus, eller Trøndelag Psykiatriske Sykehus, avdeling Østmarka, som det senere het, ble bygd og etablert først på 1900-tallet. I 1918 stod Trondhjem kommunes sinnssykehus ferdig på Spannet. Østmarka sykehus gikk i tida fram til siste krig stort sett under navnet Spannet. Det var bygget på grunnen til gårdene Østmarken, Moen og Spannet. Da sykehuset ble tatt i bruk, var det 7 bygninger, 2 nye stod ferdig i 1960.

Selve kirkerommet ligger i 2. etasje i det som kalles det gamle kontorbygget, der senere Psykiatrisk Institutt fikk plass. I begynnelsen var det en festsal som også ble brukt til gudstjenester. I 1960 ble den gamle festsalen på 130 kvadratmeter ominnredet til kirke. Og i januar 1961 ble den vigslet av biskop Fjellbu. Kirken er utstyrt med alterring, kors og alter, døpefont, maleri og tekstiler. Alt dette er utført av pasienter ved sykehuset. Kirken som har 130 sitteplasser, var ofte stappende full ved høymesse annen hver søndag, forteller sykehusprest Hans Stifoss-Hanssen til menighetsbladet i 1991. Kirken fungerte som en slag menighetskirke ikke bare for pasienter, men også for de ansatte. Det har blitt holdt bryllup her. Også barnedåp har det vært hvor barn både av ansatte og pasienter ble døpt. Vi gjengir her et kort intervju med sykehusprest Hans Stifoss-Hansen:

- Men nå er det store forandringer. Hva er det som egentlig har skjedd?

- *Vi hadde tidligere tre ganger så mange pasienter omtrent 300, men fra 1970-80-tallet skjedde det store omlegginger i driften ved sykehuset. Mange pasienter ble utskrevet og en stor del fikk helgepermisjoner. Vi har nå andre typer pasienter. Mange er ikke alltid friske nok til å gå i kirken. Det kan nå være 5-20 som deltar i gudstjenesten. De ansatte bor ikke lenger i leiligheter i sykehusbygningene, slik de tidligere gjorde.*

- Og kirken er ombygd?

- *Ja, i 1987 ble det svære kirkerommet til en kirkeavdeling, der kirken har 35 sitteplasser. Så er det en salong og prestekontor. På en måte fungerer den nå mer lik en sjømannskirke. Den tidligere høymessen er erstattet med en forkortet gudstjeneste. Og så er det sosialt samvær med kirkekaffe. Pasientene hjelper til. Vi har kirketjener og organist tilsatt i små bistillinger.*

- Kirken og presten har også andre funksjoner?

- *Det er både kurs og møter her. Så er det mange samtaler med pasientene, både poliklinisk og med dem som er innlagt.*

- Er kirken og gudstjenesten åpen for alle?

- I prinsippet kan hvem som helst komme på gudstjenesten, som fortsatt er annenhver søndag kl. 11, men vi har sluttet å annonsere den. Kirken i den gamle kontorbygningen er lett gjenkjennelig med blyglassvinduer ut mot fasaden og den virker kirkeaktig.

I 2014 kalles kapellet for kirke. Både for pasienter og ansatte er det sykehusets kirke; deres kirke. Den brukes både til gudstjenester, alltid med nattverd, og kirkelige handlinger. I tillegg arrangeres det minnesamvær etter dødsfall og jevnlig kulturkvelder. Ordningen av den opprinnelige festsalen er den samme som i 1987. Storparten av rommet er selve kirka med et fint kors i fonden, flere malerier, orgel og piano. I bakkant ligger prestens kontor og en avdeling med stoler og bord til servering. Det hele er et meget tiltalende arrangement. En har bestemt inntrykk av å være kommet inn i et kirkerom. Et maleri fortjener særlig omtale. Det er et stort maleri som er en kopi av det kjente Kongenes tilbedelse av den venezianske kunstneren Giovanni B. Tiepolo (1696-1770). Kopien er bekostet av en tidligere overlege tidlig på 1900-tallet. Det er tydelig en kopi av det setrale partiet av maleriet som befinner seg i Alte Pinakotek i München. Særlig er Jesusbarnet noe mislykket, men maleriet er et stort plus for kirkerommet der det henger på veggen til høyre for alteret.